

УИХ-ЫН 2000 ОНЫ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ ЭХ ОРОН-МОНГОЛЫН АРДЧИЛСАН ШИНЭ СОЦИАЛИСТ НАМЫН ХӨТӨЛБӨР

"Эх орон-МАШСН"-ын уриа:
"Өөртөө итгэж, өөрсдөө хийцгээе"

Хүндэт сонгогчид оо

Манай нам тусгаар тогтнол, хүний хөгжлийг дээдлэн, орчин цагийн соёл иргэншилт нийгмийн төлөө ажиллаж байна.

"Эх орон-МАШСН"-д улс орноо удирдах боломж олгосноор бид:

-Дотоодын хөрөнгө оруулагчдыг дэмжиж, мал аж ахуй, газар тариалан, эрдсийн баялгийг эрчимтэй ашиглах замаар үндэсний үйлдвэрлэлийг сэргээн хөгжүүлнэ.

-80 мянгаас доошгүй ажлын байр шинээр бий болгох нохцлийг бүрдүүлж, ядуурлыг арилгана.

-Үндэсний эв нэгдлийг бэхжүүлж, ард түмнийхээ өөртөө итгэх итгэлийг сэргээнэ.

-Эдийн засгийн эрс шинэчлэлийн бодлого явуулж, улс орноо бүсчилэн хөгжүүлнэ.

-Төр засаг, хууль хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгож, авилга, хуйвалдааныг таслан зогсооно.

Нэг. Улс орны өнөөгийн байдал

Сүүлийн 10 жил бол улс орны хөгжил буурч, хүн ардын дийлэнхийн амьжиргаа 5-10 дахин дордсон их уналтын жилүүд байлаа. Монгол төгрөгийн доллартай харьцах ханш 360 дахин доошилж, төсвийн алдагдал 100 тэрбум төгрөгт хүрч, гадаад өр 900 сая ам.долларт хүрсэн нь Монгол улсын эдийн засгийн өнөөгийн бодит төрх юм.

Далаад онд хүмүүсийн сарын дундаж цалин 540 төгрөг буюу ойролцоогоор 180 ам.доллар байсан бол одоо төсвийн байгууллагад ажиллагчийн дундаж цалин 40-50 мянган төгрөг болж, 40-50 ам.долларт ч хүрэхээ болив.

200 гаруй мянган хүн ажилгүй болж, бичиг үсэг үл мэдэгчдийн тоо эрс олширлоо.

Хээл хахууль, хуйвалдаан нийгмийн эмгэг болон архагшив.

Улс орны хувь заяа эгзэгтэй ийм үед "Эх орон-МАШСН" авилга, хуйвалдаан, зохион байгуулалттай, гэмт хэргийг таслан зогсоож, үндэсний үйлдвэрлэлийг сэргээн хөгжүүлж, ажилгүйдэл, ядуурлыг арилгах амаргүй зорилт дэвшүүлж байна.

Хоёр: Эдийн засгийн зорилт

"Эх орон-МАШИН" үндэсний
үйлдвэрлэлийг сэргээн хөгжүүлнэ.

НОХ
ЯЛГА

2.1. Ерөнхий зорилт

2.1.1. Хүний хөгжлийг хангах зорилгод нийцүүлэн Монгол улсын Зүүн Баруун, Дунд, Төв бүсэд экспортын баримжаатай, өмчийн олон хэлбэр суурилсан үйлдвэрлэлийг жигд хөгжүүлэх замаар бүс нутаг бүрт эдийн засгийн хувьд бүрэн биеэ даах нөхцөл боломжийг бүрдүүлж, 2004 он гэхэд ДНБ жилийн дундаж өсөлтийг одоогийнхоос 2 дахин, аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээг 2-2.5 дахин нэмэгдүүлнэ.

БҮР
ХАН

2.1.2. Дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, хүн амын өргөн хэрэглэж бараа үйлчилгээний хангамжийг нэмэгдүүлж, үндэсний мөнгөн тэмдэгт төгрөгийн ханшийг тогтворжуулж, инфляцийн түвшинг нэг оронтой тэнцүүлж барина.

ТӨ
НЭГ

2.1.3. Гадаадын хөрөнгө оруулалтыг хөхүүлэн дэмжих улс төр, эрх зорилго эдийн засгийн таатай нөхцлийг бүрдүүлнэ.

2.1.4. Экспортыг нэмэгдүүлж, гадаад худалдааны тэнцлийг сайжруулна.

2.1.5. Бүс нутгийн эдийн засгийн чадавхийг нэмэгдүүлж, өөрийн санхүүжүүлэх зарчимд шилжүүлэх замаар төсвийн алдагдлыг бууруулна. Урьдчилсан төсвийн зардлын бүтцийг оновчтой болгоно.

ХАН

2.1.6. Бүсчлэн хөгжүүлэх бодлоготой уялдуулан татварын бодлогод дурдсан өөрчлөлтийг оруулна. Үүнд:

ҮЛ
ЭРӨ

-үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих, дотоод зах зээлийг гадаадын чанартай бараа, бүтээгдэхүүнээс хамгаалах, үйлдвэрлэлд орчин үеийн техник технологийг нэвтрүүлэх сонирхлыг урамшуулах зорилгоор импортын барааны гаалийн татварыг ялгавартай тогтооно;

ХАН

-олон улсын стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлд тохиолдолд татварын хөнгөлөлт үзүүлнэ;

ЭРӨ
ХАН

-дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг татварын адил тэгш нөхцөлд хангана;

ЭРӨ

-мал аж ахуйн түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэрийг дэмжих зорилгоор экспортын татварын хэмжээг өөрчлөн шинэчилнэ;

НИ
БН

-бүс нутгийн байршлаас хамаарсан бараа, үйлчилгээний үнэ, татварыг ялгааг татварын бодлогоор зохицуулна;

АН

-ашигт малтмалын нөөц, байгалийн баялаг ашигласны төлбөрийг төсөвт, харин орон нутагт ажиллаж байгаа уурхай, үйлдвэрийн орлогын татварыг тухайн аймаг, сумын төсөвт төвлөрүүлэх бодлогоор баримтална. Ашигт малтмалын төрөл, орд газрын тогтоц, ашиглалтын

ЭРӨ
ЭРӨ
НИ

-3-

Уг харгалзан ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээг
тай тогтооно.

2.1.7. Гадаадын зээл тусламжийн үр ашгийг дээшлүүлэх, төсвийн орлогын
зарцуулалтад хяналт тавьж, эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг
зорилгоор Засгийн газрын банк байгуулна.

2.1.8. Төв банкнаас арилжааны банкны үйл ажиллагаанд тавих
тогтолцоог боловсронгуй болгож, хадгаламж эзэмшигч болон
байгууллагын мөнгөн хөрөнгийг эрсдэлээс хамгаална.

2.1.9. Өмч хувьчлалыг тууштай явуулна. "Эрдэнэт" үйлдвэр, МИАТ,
Зам, эрчим хүч, "Говь" зэрэг стратегийн ач холбогдол бүхий аж ахуйн
өдийг төрийн мэдэлд байлган менежментийг нь сайжруулна.

2.1.10. Өмч хувьчлалын орлогыг зөвхөн хөрөнгө оруулалтад зарцуулна.

2.2. Дэд бүтэц

Эдийн засгийн бүс нутгуудыг эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэрээр
зорилт тавьж байна.

2.2.1. Баруун бүсэд: Майхантолгойн УЦС-ыг 2001 онд, Улаанбоомын
УЦС-ыг 2004 онд тус тус ашиглалтад оруулан бүс нутгийг хамгийн хямд
хүчээр хангана.

2.2.2. Дунд бүсэд: Чаргайтын УЦС-ыг 2003 онд ашиглалтад оруулахын
Баянтээгийн нүүрсний уурхайд түшиглэсэн ДЦС барих ажлыг эхлүүлнэ.

2.2.3. Төв бүсэд: Тавантолгойн нүүрсний уурхайг түшиглүүлэн экспортын
салтаар 2-3 сая мэгвт-ын хүчин чадалтай ДЦС байгуулах техник, эдийн
засгийн үндэслэл боловсруулна.

2.2.4. Төвийн эрчим хүчний системийн найдвартай ажиллагааг хангах
зорилгоор Эгийн голын УЦС-ыг барьж байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.

2.2.5. Зүүн бүсэд: Чойбалсангийн цахилгаан станцын оргил ачааллын үед
ажиллагааг нь хангах Баян-Адаргын 8 мэгвт-ын УЦС-ыг
байгуулна.

2.2.6. Говь, тал хээрийн бүс нутагт нар, салхины эрчим хүчийг өргөн
ашиглана. Баруун бүсийн Хөшөөт, Зээгт, Дунд бүсийн Жинст, Баянтээг, Төв
бүсийн Сухайт, Тэвшийн говь, Зүүн бүсийн Шивээ-Овоо, Тал булагийн нүүрсний
урхайг түшиглэн шахмал түлшний үйлдвэр байгуулж хөдөөгийн айл өрхийг
хөгжүүлж хангана.

2.2.7. Аймаг бүрт өмчийн олон хэлбэрт суурилсан зам гүүрний байгууллагын үйл ажиллагааг тогтмолжуулж, Өвөрхангай-Баянхонгор Хархорин-Цэцэрлэг, Эрдэнэ-Багануурын хатуу хучилттай авто замыг тавина.

2.2.8. Улс, орон нутгийн чанартай төмөр замын сүлжээ байгуулж техник-эдийн засгийн үндэслэл боловсруулж дуусгана.

-Тавантолгойн нүүрсний уурхайг Даланзадгадын ДЦС-тай төмөр замаар холбоно.

2.2.9. Аймгуудын нисэх буудлыг сэргээн тохижуулан, авиа паркийг шинэчлэн өргөтгөж, Улаанбаатараас эдийн засгийн бүсүүдэд зорчих болон бүсийн дотоодын агаарын тээврийн сүлжээг оновчтой болгоно.

2.2.10. Зорчигч, ачаа тээвэр, аялал жуулчлал, спортын зориулалтаар авиа компани байгуулах, үйлчлэх талаар хувийн хэвшлийн санал санаачилгыг төрөөс дэмжинэ.

2.3.11. Далайд гарцгүй орнуудад хөнгөлөлт үзүүлэх олон улсын эрх зүйн хүрээнд Монгол улс гадаад далайн баялгаас хувь хүртэх асуудлыг олон улсын холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлэх, далайн тээвэрт Монгол улсын хөлөө онгоц аялуулахыг онцлон анхаарна.

2.3.12. Улс болон орон нутгийн чанартай радио, телевиз, холбооны орчин үеийн сүлжээг бий болгоно. Эдийн засгийн Зүүн, Баруун бүсийн аймгуудын интернетийн дотоод сүлжээнд холбоно.

2.3.13. Хот байгуулалтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулна.

2.3. Аж үйлдвэр

Бүс нутаг бүрийг тэнцвэртэй хөгжүүлэх бодлоготой уялдуулан улс орны эдийн засгийн чадавхийг дээшлүүлж, экспортыг нэмэгдүүлэх аж үйлдвэрийн эрчимтэй хөгжүүлэх зорилт тавьж байна.

2.3.1. Баруун бүсэд Байримын нуруу, Завханы Алтайн өвөр голын геологийн судалгааг эрчимжүүлж, өнгөт үнэт металлын 2-3 ордыг ашиглалтаар оруулна.

-Дэлхийн зах зээлийн эрэлт, дотоодын хэрэгцээтэй уялдуулан Асгат мөнгө, Улаан-Уул, Хөвд голын гянтболд, Бидэрийн голын магнетитийн ордыг ашиглах арга замыг идэвхтэй хайна.

2.3.2. Дунд бүсэд Бүрэнхааны фосфоритын ордыг ашиглана. Хөвсгөл орчмын хөнгөн цагааны ордыг судалж, ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэл боловсруулж дуусгана. Булган, Архангай, Хөвсгөл аймгийн нутгийг хамарсан өнгөт, үнэт металлын хэтийн төлөв бүхий 30 гаруй мян.км² талбайг

10000-ын масштабын геологийн зураглал, эрлийн ажил хийнэ. Байдрагийн таны сав газарт эрэл хайгуулын иж бүрэн судалгаа хийнэ.

2.3.3. Төв бүсийн алт олборлох, зэс молибден баяжуулах үйлдвэрлэлийн төлөлийн түвшинг хадгална. Харморьтын тугалга, Цагаан давааны гянтболд болон бусад ордыг ашиглах боломжийг судална.

-Дундговь аймагт ураны орд ашиглана.

-Дарханы хар төмөрлөгийн ойролцоо байгаа Төмөртэй, Баянгол, Төмөртолгойн төмрийн ордыг ашиглахыг зорино.

2.3.4. Зүүн бүсэд хайлуур жонш олборлох, боловсруулах үйлдвэрийн хүчин чадлын өнөөгийн түвшинг хадгална. Цагаансуваргын зэс, Луугийн голын ховор элемент, Улаан, Цав, Төмөртэйн холимог металлын ордыг ашиглахад гадаад орноодын хөрөнгө оруулалтын эрх зүйн таатай нөхцөл бүрдүүлнэ.

-Өндөрцагааны гянтболд, Монгөн-Өндөрийн мөнгө, Цагаанчулуутын молибдены ордыг түшиглэн аж үйлдвэрийн бүтэц бий болгоход анхаарна.

2.3.5. Эрдсийн түүхий эдийн байршлаас хамаарч эдийн засгийн бүс бүрт цемент, төмөр бетон, тоосго, хүрмэн блокын үйлдвэрийг барьж байгуулна. Тухайлбал Ховд, Говь-Алтай, Хөвсгөл, Баянхонгор, Дархан-Уул, Дорноговь, Дорнод аймагт цемент, барилгын материалын үйлдвэрийг 2000-2004 онд байгуулах, сэргээн шинэчлэх ажлыг хэрэгжүүлнэ. Аймаг болон сум дундын жижиг үйлдвэр байгуулах санаачилгыг дэмжинэ.

2.3.6. Эдийн засгийн бүс нутаг бүрт ноос, ноолуур боловсруулах орчин үеийн технологитой үйлдвэр байгуулж, экспортын эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.

2.3.7. 2004 он гэхэд бүс нутаг бүрт ажиллаж байгаа гурилын үйлдвэрийг шинэчлэн өргөтгөнө.

2.4. Мал аж ахуй

Мал аж ахуйн салбарт үр ашгийг дээшлүүлэх явдлыг гол зорилт болгон тавьж байна.

2.4.1. Монгол орны бэлчээрийн даацад тохирсон, ашиг шим сайтай мал аж ахуйг хөгжүүлэх сонирхлыг малчдад бий болгох талаар төрөөс зохицуулалт хийнэ.

2.4.2. Нутгийн шилдэг омгийн малыг сонгон үржүүлж, сүү, мах, ноосны чиглэлийн үүлдрийг түлхүү өсгөн мал аж ахуйн бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ, чанарыг нэмэгдүүлнэ.

2.4.3. Монгол орны онцлогт тохирсон зоо, мал эмнэлгийн оновчтой бүтцийг бий болгоно.

2.4.4. Тахиа, гахай, зөгий, загасны аж ахуйг хөгжүүлж, хүнсний нэр төрлийг олишуулна.

2.4.5. Мал аж ахуйн салбарт зах зээлийн нөхцөлд зохицсон шинэ хэлбэрийн хоршсон аж ахуй байгуулах санал санаачилгыг бүх талаар дэмжинэ.

2.4.6. Байгалийн хадлан бэлтгэх арга ажиллагааг боловсронгуй болгож жилд 1.2-1.5 сая тонн хадлан бэлтгэж, малын тэжээл тариалах ажлын эрчимжүүлэн, мал сүргийг байгалийн эрсдлээс хамгаална.

2.5. Газар тариалан

Эх орны үйлдвэрийн гурил, хүнсний ногоогоор дотоод хэрэгцээгээ бүрэн хангах зорилт тавьж байна.

2.5.1. 2004 он гэхэд газар тариалангийн эргэлтийн талбайг 700 мянган га-д хүргэж жилд дунджаар 450-500 мянган тонн үр тариа хуримтлавч, 250-300 мянган тонн гурил үйлдвэрлэнэ.

2.5.2. Эх орны болон манай оронд нутагшиж болох сортын үрийн (супер элит, элит үр) бий болгон, үйлдвэрлэлд өргөн хэрэглэх арга хэмжээ авч

2.5.3. Хавж элдэншүүлэх, цомхотгосон элдэншүүлэг, тэг элдэншүүлэг дэвшилтэт технологийн шаардлагад тохирох хөрс хамгааллын техникээр хөдөө аж ахуйн паркийг шинэчилнэ.

2.5.4. Хүнсний ногоогоор дотоод хэрэгцээгээ бүрэн хангана.

2.6. Аялал жуулчлал

Аялал жуулчлалыг төсвийн орлогыг бүрдүүлэхэд томоохон хувь оруулдаг салбар болгон хөгжүүлэх зорилт тавьж байна.

2.6.1. Хужирт, Шаргалжуут, Онон, Ноёнхангай зэрэг халуун рашаан түшиглүүлэн байгалийн эмчилгээ, сувилгааны байнгын ажиллагаатай жуулчлалын бааз байгуулах, хуучин баазуудыг шинэчлэн тохижуулах хэмжээ авна.

2.6.2. Аялал жуулчлалын хангамж үйлчилгээг орчин үеийн түвшин хүргэнэ.

2.6.3. Байгалийн бүс бүслүүрийн онцлогийг харгалзан Ховсрол Дархадын хотгор, Хорго, Эхийн гол, Говь Гурвансайханд байгалийн жуулчлалын отог байгуулж, үйлчилгээг сайжруулна.

Гурав. Нийгмийн зорилт

"Эх орон-МАШСН" ядуурлыг арилгах

Монгол улсын хөгжлийн гол эх сурвалж хийгээд туйлын зорилго нь хөгжил мөн. Хүн ам мэдлэг боловсролтой, эрүүл энх байх нь хүний хангах чухал нөхцөл гэж үзэж байна.

3.1.Боловсрол

Боловсрол нь хөгжлийн үндэс, түүний хурдасгуур гэдэг зарчмыг баримтлан боловсролын үйлчилгээний чанар, үр ашиг, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.1.Бүх шатны сургууль, цэцэрлэгийн барилга, тоног төхөөрөмж, тавилга хэрэгсэл, сургалтын орчинг сайжруулахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг өрс нэмэгдүүлж, сургалтын хэвийн материаллаг орчин бүрдүүлэхийг тэргүүн элжсэнд авч үзнэ.

3.1.2.Бүх шатны сургуульд үндэстний соёл, ёс заншлын мэдлэг, хүмүүжил болгох, суралцагсдад эх оронч үзэл төлөвшүүлэхэд онцлон анхаарна.

3.1.3.Бүсчлэн хөгжүүлэх үзэл баримтлалтай уялдуулан багш бэлтгэх, тэдний мэргэжлийг дээшлүүлэх тогтоцоог сургууль, аймаг, бүс нутаг, улсын хэмжээний гэсэн бүтэцтэйгээр бий болгон тасралтгүй ажиллагааг нь хангана.

3.1.4.Дээд боловсролын шинэчлэлийг гүнзгийрүүлэн түүний эрдэм шинжилгээний хүч нөөцийг нэмэгдүүлэх, санхүүжилтийг боловсронгуй болгох арга замаар тогтвортой хөгжлийн суурийг тавьж, олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдөх сургалтыг явуулах талаар дэс дараатай арга хэмжээ авна.

3.1.5.Техникийн болон мэргэжлийн боловсролыг хөдөлмөрийн зах зээлийн хүрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн шинэчлэн хөгжүүлэх бодлого баримтална.

3.1.6.Хүүхдийг 6 наснаас нь эхлэн сургуульд сургах бэлтгэлийг хангахын хамт сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3.1.7.Боловсрол дахь хувийн хэвшлийн оролцоог татварын бодлогоор дэмжиж, нийтлэг мөрдөж байгаа стандартын шалгуураар үнэлгээ өгч, чанар муутай сургалтаас зайлсхийх бололцоо нөхцөлийг иргэддээ олгоно.

3.1.8.Албан бус боловсрол, зайны сургалт зэрэг үр ашигтай шинэ хэлбэрийг дэмжин хөгжүүлж, боловсролын тогтолцооны бүтцийг боловсронгуй болгоно.

3.1.9.Авъяас билэгтэй, оюуны өндөр чадавхитай хүүхэд, залуусын сургалтын зардлыг ар гэрийн төлбөрийн чадварыг нь үл харгалзан тор хариуцна.

3.1.10.Бүс нутаг бүрт орчин үеийн их сургуулийг шинээр байгуулна.

3.1.11.Сургууль завсардалтыг таслан зогсооно.

3.2.Эрүүл мэнд

Хүн амын дундаж наслалтыг 3-5 жилээр уртасгах зорилт тавьж байна.

3.2.1.Иргэд өөрсдөө эрүүл мэндийнхээ төлөө хүлээх хариуцлагыг дээшлүүлэх цогц арга хэмжээ авна.

3.2.2. Хүн амын амьдралын ахуй нөхцөлийг сайжруулан, хүнсний чанар дээшлүүлэх замаар ард иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаална.

3.2.3. Архи, тамхи хэрэглэх болон бусад хорт зуршлын эсрэг өргөн хүрээтэй ажил зохион байгуулж, архи тамхины үйлдвэрлэл, импортыг татварын бодлогоор зохицуулна.

3.2.4. Төрөлтийг дэмжих эдийн засгийн бодлогыг төрөөс авч хэрэгжүүлнэ. Сүү бүрд төрөхийн өмнөх ба дараах амралт, сувилгааны газрыг сэргээн тохижуулна.

3.2.5. Хүн амын дунд өргөн тархсан сүрьеэ, шар, бруцеллёз, бэлгийн замын халдварт өвчин зэргийг бууруулах, улмаар арилгах ажлыг зохион байгуулна.

3.2.6. Орчин үеийн тоног төхөөрөмжтэй оношилгоо, эмчилгээний төвөгшөөх эдийн засгийн бус, дүүрэг бүрт байгуулж, орон нутагт эмнэлгийн нарийн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээг цоо шинэ шатанд гаргана.

3.2.7. Эмч мэргэжилтнийг хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажиллуулах эдийн засгийн урамшууллын механизм бий болгоно.

3.2.8. Ардын уламжлалт анагаах ухааны үр нөлөөтэй аргуудыг орчин үеийн анагаах ухаантай зохистой хослуулан хөгжүүлэх бодлого баримталж, эмч үйлдвэрийг өргөжүүлнэ.

3.2.9. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхэд төрийн бус байгууллага оролцоо, гүйцэтгэх үүргийг өргөжүүлж, өмчийн олон хэвшилд суурилсан үр нэмэлтийн байгууллагын тогтолцоог бүрдүүлнэ.

3.3. Соёл урлаг

Нүүдэлчний өвөрмөц нандин соёл, урлагийн өвийг хадгалан орчин үеийн ололтоор баяжуулан хөгжүүлэх зорилт тавьж байна.

3.3.1. Хөдөөд соёл түгэн хөгжих нөхцөл бололцоо бүрдүүлэн соёлын өвийг хөгжүүлчлалын олон хэлбэрийг дэмжин хөгжүүлнэ.

3.3.2. Уран бүтээлчийн чөлөөтэй сэтгэх, бүтээн туурвих орчин нөхцөл бүрдүүлнэ. Соёл урлагийн үйлчилгээний хүрээг өргөжүүлнэ.

3.3.3. Сонгодог болон хүүхдэд зориулсан урлагийг төрөөс дэмжин хөгжүүлнэ.

3.3.4. Түүх соёлын дурсгалт зүйлс, ардын урлаг, шинэжлэх ухаан, мэдээллийн үнэт өв, дэвшилт зан заншлыг үндэсний онцгой баялаг гэж үзэн, тэдгээрийг хамгаалалтад байлгана.

-9-

3.3.5. Ардын дуу хөгжим, тоглоом наадгай, урлаг болон уран дарханы арга аргыг соёлын өвийг хадгалан өвлүүлнэ.

3.3.6. Дизайны урлаг, хот байгуулалт, уран барилгыг үндэсний онцлог байдлаар өргөжүүлнэ.

3.3.7. Номын сан, музейн сан хөмрөгийг арвижуулан үйлчилгээний шинэ хэлбэр, шинэ технологи нэвтрүүлнэ. Сумдын номын санг сэргээн ажиллуулж, үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулна.

3.4. Шинжлэх ухаан технологи

Шинжлэх ухааны нэгэнт бүрдсэн чадавхийг хадгалан, өсгөн хөгжүүлэхэд төрөөс дэмжлэг үзүүлж, эрдэм шинжилгээний ажилд төрийн бус байгууллага, иргэдийн оролцоог өргөжүүлэх эрх зүй, эдийн засгийн хөшүүрэг, механизмуудыг бий болгоно.

3.4.1. Шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэлүүдийг улс орныг бүсчлэн хөгжүүлэх үзэл баримтлал, бүтцийн бодлогод нийцүүлэн шинэчлэн тодорхойлж, суурь болон хавсарга судалгаанд зарцуулах хөрөнгийн зохистой харьцааг тогтооно.

3.4.2. Эрдэмтэд, эрдэм шинжилгээний ажилтны үр бүтээлтэй ажиллах нөхцөл бололцоо, нийгмийн баталгааг хангаж, оюуны болон материаллаг бүтээмжийн үр дүнгээр цалинжуулж урамшуулдаг шударга зарчмыг хэрэгжүүлнэ.

3.4.3. Шинжлэх ухаан, технологи, боловсролын тогтолцооны уялдаа холбоог улам оновчтой болгож, шинжлэх ухааны тэргүүлэх чиглэлээр нарийн мэргэшсэн судлаачид бэлтгэх, залуу эрдэмтдийг дэмжих арга хэмжээ авна.

3.4.4. Шинжлэх ухаан, технологийн мэдээллийн үндэсний нэгдсэн сүлжээ, сан бүрдүүлж төрийн хамгаалалтад авна.

3.5. Ажлын байр, орлого цалин

3.5.1. 2004 он гэхэд ажилгүйдлийг 40 хувиар бууруулж, цаашид бүрэн арилгана.

3.5.2. 2004 он гэхэд төсвийн байгууллагад ажиллагчдын цалинг 3 дахин нэмэгдүүлнэ.

3.5.3. Эрчим хүчний үнийг хямдруулж, хүн амын бодит орлогыг нэмэгдүүлнэ.

3.5.4. Амьжиргааны баталгаажих доод түвшинг жил бүр шинэчлэн тогтоож байна.

3.6. Ахмад настан

3.6.1. Ахмад настны тэтгэвэр тэтгэмжийг 3 дахин нэмэгдүүлнэ.

3.6.2. Ахмадаа хүндэлж асрах ардын уламжлалт ёс заншлыг баталж хөгжүүлж, шинэ агуулгаар баяжуулна.

3.6.3. Монгол улсын тусгаар тогтнол, бүтээн байгуулах үйлсэд онц хувь нэмэр оруулсан алдар гавъяатай хүмүүст үзүүлэх бүх төрлийн хөнгөлөлт тэтгэмжийг 5 дахин нэмэгдүүлнэ.

3.6.4. Ахмад настны нийтийн унааны болон эм тарианы хэрэгцээг зориулж нөхөн олговор олгоно.

3.6.5. Тэтгэврийн насны ахмадуудыг жилд нэг удаа үнэ төлбөргүй эмнэлгийн иж бүрэн үзлэгт хамруулна.

3.6.6. Асран хамгаалах хүнгүй өндөр настанд зориулсан асрамжийн зардал бий болгон төрөөс бүх зардлыг хариуцна.

3.7. Хүүхэд, эмэгтэйчүүд

3.7.1. Өрх толгойлсон эмэгтэйчүүдэд байнгын халамж дэмжлэг үзүүлнэ.

3.7.2. Гурваас дээш хүүхэдтэй өрхөд төрөөс тогтмол урамшуулал үзүүлнэ байна.

3.7.3. Өнчин, тэнэмэл хүүхдүүдийг төр шууд ивээлдээ авч, нэг ч хүүхдээ орхилгүй сургаж хүмүүжүүлэх арга хэмжээ авна.

3.7.4. Нийгмийн халамж, хамгааллын салбарыг эмэгтэй хүний удирдуулна.

3.7.5. Аймаг, дүүрэг бүрд хүүхдийн номын сан байгуулна.

3.7.6. Хүүхдийн бүх талын хөгжлийг хангах нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор "Хүүхэд-хөгжил" үндэсний цогцолбор хөтөлбөр боловсруулж дэс дараатай хэрэгжүүлнэ.

3.8. Залуучууд

3.8.1. Бүс нутаг бүрт залуучуудын спорт, соёлын төв байгуулна.

3.8.2. Залуучуудад ажиллаж амьдрах ая тухтай нөхцлийг бий болгох зорилгоор орон сууц, удаан эдэлгээтэй ахуйн хэрэгцээний хэрэгслийг тусгай олгох тогтолцоог бүрдүүлнэ.

3.8.3. Нийтийн тээврийн хөнгөлөлтийн нөхөн олговрыг оюутнуудад мөнгөн хэлбэрээр олгоно.

3.8.4. Оюутан сурагчид, түр ажилгүй хүмүүст зориулан цагийн амжилт байр бий болгон Хөдөлмөрийн бирж ажиллуулна.

3.8.5. Оюутны дотуур байрны ахуй нөхцлийг сайжруулж, зардлыг төрөөс хариуцна.

3.9. Нийгмийн үйлчилгээ

3.9.1. Бүх аймгийн төв, нийслэлийн гэр хороололд халуун усны асуудлыг шийдвэрлэнэ.

3.9.2. Хөдөөгийн иргэдийн телевиз, радио, хэвлэлийн хангамжийг сайжруулна. Малчдыг гар утастай болгон холбоожуулна.

3.9.3. Говийн аймгуудын ялангуяа Сүхбаатар, Говь-Алтай аймгийн усан хангамж, ундны усны асуудлыг эцэслэн шийдвэрлэнэ.

3.9.4. Хот, суурин газрын гэр хорооллын иргэдэд газар эзэмших эрхийг 60-аас доошгүй жилээр олгож, тогтвор суурьшилтай амьдрах баталгааг хангана.

3.9.5. Оршин суугчдын амгалан тайван, аюулгүй байдлыг ханган, орон сууцны харуул хамгаалалт, орчны тохижилтыг шийдвэрлэнэ.

3.9.6. Хот байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу орчин үеийн бичил хороолол үүсч хөгжих санхүү зээлийн таатай ноцол бүрдүүлнэ.

Дөрөв. Улс төрийн зорилт

**"Эх орон-МАШСН" авилга,
хуйвалдааныг таслан зогсооно.**

Төрийн байгууллагуудын ажлын уялдааг сайжруулж, ажил хэрэгч, шуурхай шинжийг дээшлүүлэн, авилга, хуйвалдааныг арилгахад голлон анхаарна.

4.4.1. Засгийн газрын агентлагуудын ажлын давхардлыг арилгаж, тоог эрс цөөлнө. Зарим агентлагийн үүргийг төрийн бус байгууллагад шилжүүлнэ.

4.4.2. Яамдыг үйл ажиллагааны чиглэлээр ажиллуулж, мэргэжлийн хүнээр удирдуулна.

4.4.3. Төр засгийн боловсон хүчнийг шилж сонгохдоо намын харъяаллыг бус, мэргэжлийн чадварыг эн тэргүүнд чухалчлан үзнэ.

4.2. Авилга, хээл хахууль, хуйвалдааныг арилгаж, гэмт хэргийг бууруулах

4.2.1. Бүх төрлийн лиценз зөвшөөрөл олгодог журмыг хялбар болгон тоог цөөрүүлж, шат дамжлага, чирэгдлийг арилган, хөндлөнгийн хяналтыг хүчтэй болгоно.

4.2.2. Прокурор, бүх шатны шүүгчид бусдын нөлөөнд автахгүй байх нөхцлийг бүрдүүлж, амьдралын баталгааг нь хангана. Төрийн албан хаагчдын албан тушаал ахихын хэрээр илүү хариуцлага хүлээдэг зарчмыг хэвшүүлнэ.

4.2.3. Хоорондоо зөрчилтэй хууль, тогтоомжуудыг нэгтгэн цэгцэлж уялдаа холбоог нь хангана. Хуулийн хэрэгжилтэд тавих бүх шатны хяналтыг өндөржүүлнэ.

4.2.4. Гэмт хэргийн тоог эрс бууруулж, зохион байгуулалттай гэмт хэрэг гарах нийгэм, эдийн засгийн үндсийг арилгана.

4.2.5. Хорих ял эдлэгчдээр ажил хөдөлмөр хийлгэн иргэд болон нийгмийг эдийн засгийн хувьд хохиролгүй болгох чиглэлийг голлон баримтална.

4.2.6. Ард түмнээ үнэн бодит мэдээллээр хангадаг чөлөөт хэвлэлийг дэмжинэ.

4.3. Үндэсний аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх

4.3.1. Нээлттэй, олон тулгуурт гадаад бодлогыг эрхэмлэнэ.

4.3.2. Хөрш хоёр улстайгаа тогтоосон уламжлалт харилцааг хүндэтгэн үзэж, харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ.

4.3.3. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах гол арга зам нь өөрийгөө тэтгэх хүчтэй эдийн засгийг бүрдүүлэх явдал гэж үзнэ.

4.3.4. Төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтыг оновчтой болгож, улс төрийн намуудын харилцаанд үндэсний язгуур эрх ашиг, эв нэгдлийн төлөө зөвшилцөх, ойлголцох зарчмыг чухалчлан үзнэ.

4.3.5. Хилийн цэргийн мэргэжлийн чадварыг дээшлүүлж, зэвсэг техникийн хил хамгаалалтыг хамгийн орчин үеийн түвшинд шийдвэрлэнэ. Цомхон чадварлаг, мэргэжлийн зэвсэгт хүчнийг бий болгох бодлогыг баримтална.

4.3.6. Хүн амынхаа хүнсний аюулгүй байдлыг хангана.

Хүндэт сонгогчид оо!

- Та бид баян орны иргэд атлаа ядуу амьдрах хэрэг юун. Хийж бүтээцгээ цаг болсон. Бид хошуучлан хийх болноо.
- Монголд чадварлаг төр хэрэгтэй. Монголын төрийг авилсан хуйвалдаанаас аврах цаг болсон. Шударга хүн бүр үүн дээр нэгдэцгээ.
- Шинэ зуун, шинэ мянган эхэлж байна. Бид алийн болгон хуучин санагалзаж, улиг домог болсон хуучин хүмүүсийг гаргах юм бэ.

Шинэ

Шударга

Бүтээлч

Улс төрийн хүчин

"Эх орон-МАШСН"-ыг дэмжиж, улс орноо хамтдаа хөгжүүлэн, өөрсдөн сайхан амьдарцгаая.